

ZLATKO KADOIĆ

Kada je u pitanju razmatranje radnog vremena pošta, posebno je interesantan problem radnog vremena u manjim jedinicama PTT mreže, zbog toga što one pokrivaju veći dio teritorija, što je, redovito produktivnost u tim jedinicama mala, a prigovori i želje korisnika za izmjenu radnog vremena najizraženiji.

Ako probleme gledamo sa stanovišta interesa, želja i potreba PTT korisnika onda su prigovori opravdani, tim više što takva manja mjesta najčešće nemaju automatske telefonske veze, te im je pošta jedina veza sa svijetom ali samo određeni broj sati u toku dana.

PTT organizacije često nisu u mogućnosti da, uz sva nastojanja i ciljeve da korisnicima osiguraju što veći i bolji asortiman PTT usluga, u potpunosti udovolje tim zahtevima i to iz slijedećih razloga:

a) dnevno ostvaren broj usluga a time i produktivnost PTT radnika malen je i omogućava povećanje broja radnika iz poznatih ekonomskih razloga;

b) redovi prijevoza poštanskih pošiljaka (koji se opet iz ekonomskih razloga ne mogu značajnije mijenjati — jedno prispjeće i jedna otprema dnevno) uvjetu postavljanja optimalne organizacije rada;

c) udovoljenje za dvokratno radno vreme smanjilo bi umjesto povećalo broj ostvarenih usluga jer bi se optimalni sati smanjili a povećali sati nakon otprema pošiljaka kada uveliko opada interes za korištenjem poštanskih usluga a ostaje jedino potreba za po koji telefonski razgovor. Uz to valja napomenuti da je dvokratno radno vrijeme uz radne subote vrlo nepopularno i da uz povećane troškove poslovanja utiče na dosta veliku fluktuaciju radnika u PTT;

d) limitirane cijene PTT usluga ne omogućavaju PTT organizacijama „rastezanje“ radnog vremena koje bi bilo vezano povećanjem broja izvršilaca.

Potrebe korisnika PTT usluga i radno vreme pošta

Pronalaženje najboljeg rješenja, odnosno najpovoljnijeg, kako za korisnike PTT usluga tako i za PTT organizacije moguće je uz usaglašavanje stavova sa korisnicima PTT usluga za područje svake jedinice PTT mreže, direktnim dogovorima sa savjetima mjesnih zajednica koje djeluju na području dotične jedinice PTT mreže i OOUR PTT, uzimajući pritom u obzir stavove potrebe i mogućnosti OBIJU STRANA.

Napominjem da se pojedinačnim anketiranjem korisnika ne bi moglo doći do rješenja problema radnog vremena s obzirom na to da bi bilo više različitih prijedloga koji se ne bi mogli usaglasiti. Ovo sam iznio kao iskustvo iz prakse OOUR PTT iz koje dolazim, gdje se takav način rada praktikuje već nekoliko godina. Osim stalnih osobnih kontakata kontrolnog osoblja sa mjesnim zajednicama, jedanput godišnje pismenim putem traži se od svih savjeta mjesnih zajednica na području OOUR da dostave svoje primjedbe i prijedloge koje se odnose na rad i organizaciju rada PTT na njihovom području. Odaziv je redovito dobar, te gotovo nema odgovora bez konkretnih prijedloga ili zamjerki koje, dakako, nisu uvijek opravdane, ali se na osnovu njih uvijek nadu rješenja i dogovori na obostrano zadovoljstvo.

Što se tiče radnog vremena subotom mišljenja smo da bi trebalo najozbiljnije prići razmatranju tog problema i izjednačiti prava PTT radnika sa ostalim radnicima koji koriste pogodnosti slobodne subote. U protivnom teže ćemo moći osigurati potreban kvalitetan i stalan kadar, jer nam tek ostručeni radnici često odlaze. Uz ostale nepogodnosti u radu PTT radnika, kao što su potreba poznavanja i primjene neobično velikog broja propisa, kontinuiran i naporan rad s korisnicima PTT usluga, uz materijalnu odgovornost, stalnu utruku s vremenom, jedan od nemalo važnih činilaca i uzročnika fluktuacije jeste i slobodna subota. To je vrlo osjetljivo pitanje i ne može se riješiti dekretom, ali se trebaju izučiti iskustva, marker i drugih zemalja i na nivou ZJPPT prići jedin-

stvenoj politici i dogovoru o eventualnom ukidanju radnih subota u manjim mjestima, u kojima je uvedena automatska telefonija.

Zanimljivo je napomenuti da korisnici baš od pošte traže najdulje radno vrijeme za platni promet i štednu službu iako su pošte samo posrednici ili istureni šalteri SDK i banaka; tu su i najčešći prigovori. Niko, međutim, ne prigovara što SDK kao i poslovne banke obavljaju platni promet najčešće SAMO do 11 SATI, osim u gradovima, odnosno centralama. Ispoljava se sve veća tražnja za TT uslugama, što je i razumljivo s obzirom na potrebu što bržeg komuniciranja, a kod stanja nedovoljne izgrađenosti TT kapaciteta. U ovom slučaju, dok se TT veze ne izgrade, trebalo bi zadovoljiti potrebe korisnika za tom vrstom usluga i predvidjeti što je moguće optimalnije radno vrijeme.

Primjećuje se pad klasičnih poštanskih usluga, pismonosnih i paketskih, osim kod velikih korisnika; to će još više doći do izražaja kad se prošire TT kapaciteti, o čemu također, treba voditi računa pri donošenju Odluke o radnom vremenu.

Problemi se javljaju i kod radnog vremena u pretpraznične dane koji padaju najčešće posljednjeg radnog dana u mjesecu kad su poslovi PTT radnika povećani u tolikoj mjeri da barem jedan dan radnika moraju žrtvovati da bi mogli na vrijeme završiti sve poslove obračunavanja i izvještavanja, a koji su vezani na kratke rokove. Radno vrijeme trebalo bi, stoga, skratiti gdje god je to i koliko je to moguće.

Razmatrajući zahtjeve korisnika PTT usluga za proširenje radnog vremena u jedinicama PTT mreže, ne možemo a da ne istaknemo neke činjenice koje su zapravo determinirajući faktor tog i takvog PTT (negdje još uže, Pošte) a to su:

1. Da se poslovanje PTT u našem privrednom sistemu odvija po istim propisima kojima je regulirano poslovanje privrednih organizacija i

2. Da to poslovanje mora biti u skladu sa mjerama društvene politike formiranja cijena naših usluga.

Na takav način utvrđene cijene, poznato je, imaju još uvijek administrativni karakter, i one u poštanskom prometu ne osiguravaju čak ni prostu reprodukciju, što je apsolutno neprihvatljivo i prava rijetkost u ekonomskoj teoriji i praksi. Dakle, možemo slobodno reći, da su mjere društvene politike u oblasti cijena odlučujući faktor sa bitnim utjecajem na moguću organizaciju rada, time i radnog vremena, i uopće na cjelokupni dalji razvoj PTT sistema.

Poznato je, isto tako, da je takva politika cijena u znatnom dijelu doprinjela tome da je sadašnji nivo razvijenosti PTT prometa znatno ISPOD nivoa razvijenosti u drugim zemljama (koje su inače na nižem ili približno jednakom stupnju razvoja NAŠE ZEMLJE).

Društveno određene, niske cijene poštanskih usluga ujetovale su da djelatnost poštanskog prometa posluje sa velikim gubicima koji iz godine u godinu rastu po progresivnoj stopi. Pitamo se samo — dokle? U takvoj situaciji, valjalo bi, bez sumnje, u svakom slučaju zahtjeva za proširenjem radnog vremena, a to znači i povećanja broja radnika izvršilaca, povećanje varijabilnih troškova itd, postaviti pitanje, odnosno, odgovoriti ko će financirati te dodatne gubitke u poštanskom prometu.

Naše je mišljenje da se cijene poštanskih usluga dovedu na nivo cijena koštanja, a proširenu reprodukciju valja osigurati na društveno dogovorenom nivou.

Mi moramo postepeno da se oslobađamo shvaćanja o našoj, „navodnoj“, tradicionalnoj obavezi da obuhvatimo sva naselja u zemlji kvalitetnim pružanjem PTT usluga, jer to naprosto nismo u stanju uz ovakve niske, društveno određene cijene. Ocjenjujemo s toga, da je ovo mjesto i vrijeme kad valja reći i objasniti svima da funkcionalnost poštanske mreže nije zavisna od ekonomske zakonitosti ponude i potražnje i da, imajući u vidu zakonske propise o funkcionalnosti i kvalitetu usluga u sistemu PTT prometa, nismo u mogućnosti utjecati na nivo rentabilnosti.

Na kraju, pravo je i poštanskih radnika ove zemlje da imaju odgovarajuće uvjete rada. Ostaje pitanje, mogu li ih osigurati uz cijene kakve im društvo priznaje?